

Marzenna Giedrojć

Kontakty międzynarodowe Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych Sejmu w latach 1989–2011

Acta Politica nr 29, 31-47

2014

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Marzenna Giedrojc*

KONTAKTY MIĘDZYNARODOWE KOMISJI MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH I ETNICZNYCH SEJMU W LATACH 1989–2011

1. Rola i zadania komisji sejmowych w pracach i strukturze Sejmu

Z zakresu działania Sejmu w głównej mierze wynika struktura komisji sejmowych. Występują dwa rodzaje komisji sejmowych: stałe, funkcjonujące w okresie kadencji, oraz nadzwyczajne, których działanie uzależnione jest każdorazowo od woli Sejmu. Trzeci rodzaj komisji sejmowych to te, które należy zaliczyć do organów niestałych, powoływanych *ad hoc* – komisje śledcze, które Sejm może powołać do „zbadaania określonej sprawy”¹.

Zasadą regulaminową jest powoływanie komisji zwłaszcza stałych, jako podstawowej „infrastruktury” izby oraz działanie komisji na posiedzeniach². Komisje stałe powoływane są do bieżącej obsługi zadań Sejmu i najczęściej są tworzone na podstawie dwóch niejednorodnych kryteriów³. Pierwszym jest kryterium przedmiotowe, określane również jako resortowe lub problemowe: komisje odpowiadają albo istniejącym ministerstwom bądź działom administracji rządowej,

* dr Marzenna Giedrojc, Instytut Politologii i Europeistyki Uniwersytetu Szczecińskiego, e-mail: giedro@wp.pl.

¹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. uchwalona przez Zgromadzenie Narodowe w dniu 2 kwietnia 1997 r., przyjęta przez Naród w referendum konstytucyjnym w dniu 25 maja 1997 r., podpisana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 16 lipca 1997 r., Dz. U. z 1997 r. nr 78, poz. 483, art. 111.

² M. Kruk, *Funkcja kontrolna Sejmu RP*, Warszawa 2008, s. 77–78.

³ W toczących się dyskusjach coraz częściej powraca się do myśli o zmniejszeniu liczby komisji. „Nadmierna liczba komisji powoduje, iż w Sejmie jak gdyby zaciera się granica między kontrolą parlamentarną a pewną wynikającą z trójpodziału władz autonomią, w grubym cudzysłowie, egzekutywy jako władzy wykonawczej”, A. Bałaban, *Sześć funkcji Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej*, „Przegląd Sejmowy” 2007, nr 4.

albo wiążą się z pewnymi zadaniami czy problemami. Ich zadaniem jest przede wszystkim opiniowanie projektów ustaw i poprawek oraz merytoryczna praca nad nimi. Taką komisją jest powołana 2 sierpnia 1989 roku Komisja Mniejszości Narodowych i Etnicznych (dalej KMNE). Drugie kryterium wyodrębnienia komisji można określić jako funkcjonalne – zakres ich działania i prac związany jest ze specyfiką kompetencji Sejmu lub charakterem jego funkcjonowania. Do tych komisji zalicza się komisję ustawodawczą, odpowiedzialności konstytucyjnej, regulaminową, spraw poselskich, ds. kontroli państwowej i etyki poselskiej. Komisje sejmowe jako organy pomocnicze i wewnętrzne izby parlamentu nie oddziałują na zewnątrz izby, zatem nie prowadzą do odrębnych działań, a jedynie wspierają konstytucyjne zadania samego parlamentu. Trybunał Konstytucyjny w 1994 roku wyraźnie wskazał, że komisje sejmowe nie są samodzielnymi organami państwowymi, a jako organy wewnętrzne o charakterze roboczym Sejmu są najbardziej reprezentatywnymi ogniwami prac izby – zarówno przez swój parytetowy skład, jak i przedmiotowy zakres działań. Komisje są wyodrębnioną organizacyjnie, ściśle umiejscowioną częścią parlamentu, wyposażoną przez przepisy prawa w określone, własne kompetencje; tworzy je i znosi parlament.

W zakresie kompetencji przypisanych Sejmowi wynika, że organ ten nie odgrywa decydującej roli wśród innych organów państwa w sferze zagranicznej. Bieżące prowadzenie polityki zagranicznej państwa stanowi domenę Rady Ministrów, czego konsekwencją jest sprowadzenie Sejmu do roli organu kontrolującego działania podejmowane w tym zakresie przez organy wykonawcze. O legitymizacji izby parlamentu do aktywności w sferze współpracy międzynarodowej decyduje charakter ustrojowy tego organu⁴. Aktywność Sejmu, jego organów oraz posłów nie może prowadzić do jakichkolwiek napięć w realizowaniu przez powołane do tego organy i instytucje przypisanych im kompetencji w tej dziedzinie. Zasada współdziałania Sejmu z rządem w sprawach polityki zagranicznej jest jedną z najważniejszych zasad współpracy międzynarodowej. Sejm w działaniach międzynarodowych może podejmować tylko takie działania, które mieszczą się w ramach tych założeń. Włączenie we współpracę międzynarodową wszystkich frakcji parlamentarnych jest tym samym gwarancją ciągłości

⁴ Szerzej: M. Florczak-Wątor, P. Czarny, *Międzynarodowa współpraca Sejmu RP*, Warszawa 2012.

polityki zagranicznej państwa⁵. Regulamin Sejmu nie wspomina wprost o problematyce współpracy międzynarodowej komisji sejmowych. Jednak możliwość utrzymywania tych kontaktów i prowadzenia współpracy z różnymi instytucjami zagranicznymi mają prawie wszystkie komisje sejmowe. Z uwagi na zasadę pomocniczego charakteru komisji, ich kontakty międzynarodowe służyć powinny całemu Sejmowi. Komisje przestrzegać powinny nie tylko podstawowych założeń polskiej polityki zagranicznej, ale członkowie komisji winni mieć również świadomość prezentowania nie własnych poglądów, ale większości posłów.

2. Sejm PRL – X kadencja

Po załamaniu się systemu autorytarnego nastąpiło nasilenie kontaktów z państwami i społecznościami macierzystymi mniejszości narodowych. Całkowicie zmieniły się relacje polityczne i gospodarcze między demokratyczną Polską a jej coraz liczniejszymi nowymi sąsiadami. W Polsce mniejszości narodowe stanęły wobec konieczności restytucji i odbudowy związków kulturalnych z własnymi państwami i społecznościami narodowymi, które to relacje były osłabione w czasach PRL. Komisja Mniejszości Narodowych i Etnicznych zajęła się upodmiotowianiem obywatelskim członków zarówno komisji, jak i mniejszości narodowych oraz dostosowywaniem swoich prac do wymagań nowej międzynarodowej rzeczywistości. Problematyka ta w czasie prac Sejmu kontraktowego ujmowana była przez pryzmat stosunków Polski z jej najbliższymi sąsiadami, ulegała zmianom wraz ze zmianami politycznymi i geopolitycznymi w środkowej i wschodniej Europie.

Powstanie w krótkim czasie w bezpośrednim sąsiedztwie Polski niepodległych państw narodowych wpłynęło na nawiązywanie dwustronnych kontaktów parlamentarnych. Spotkania posłów KMNE z posłami parlamentu Ukrainy zorganizowano w dniach 4–6 maja 1990 roku, z delegacją Grupy Parlamentarnej RFN-Polska Niemieckiego Bundestagu – 18 września 1991 roku, zaś z deputowanymi do Parlamentu Białoruskiego SRR w dniach 27–28 kwietnia 1991 roku.

Na zorganizowanym przez Towarzystwo „Europa” seminarium „Polska-Niemcy: wczoraj, dziś, jutro” w dniach 8–9 września 1990 roku w obecności

⁵ „Zasada współdziałania w kontaktach zagranicznych przedstawicieli różnych frakcji parlamentarnych z jednej strony ma zapobiegać zmonopolizowaniu współpracy międzyparlamentarnej przez deputowanych partii rządzącej, z drugiej – umożliwić opozycji nawiązywanie i utrzymywanie kontaktów zagranicznych z parlamentarzystami innych państw i osobami sprawującymi w tych państwach ważne funkcje państwowe”, *ibidem*, s. 51.

posłów KMNE doszło do spotkania z przedstawicielami mniejszości niemieckiej. 26 października 1990 roku na posiedzeniu KMNE, w obecności przedstawiciela MSZ, zastanawiano się nad sytuacją mniejszości niemieckiej i osób żyjących na Śląsku. Działo się to w przededniu rozpoczęcia oficjalnych rozmów z delegacją niemiecką (30–31.10.1990 r.), dotyczących traktatu granicznego i ustanowienia nowych, prawnych podstaw stosunków polsko-niemieckich. Dyskusja związana była z prezentacją niemieckich aspiracji w opublikowanym Memorandum Stowarzyszeń Osób Pochodzenia Niemieckiego skierowanym do rządu niemieckiego i polskiego⁶. Problemy mniejszości niemieckiej, wynikające z negocjowanych traktatów Polski z Niemcami, były podstawą rozmów posłów KMNE z przewodniczącą Bundestagu – Ritą Siissmuth 5 marca 1991 roku.

Złożoną sytuację Polaków na Litwie analizowano 25 września 1991 roku na połączonych posiedzeniach KMNE, Komisji Spraw Zagranicznych i Łączności z Polakami za Granicą. Przedstawiciele MSZ poinformowali posłów o zachowaniach władz centralnych i lokalnych Litwy dyskryminujących Polaków. W dyskusji wyraźnie podkreślano dysproporcję między relacjami państwa polskiego wobec mniejszości litewskiej w Polsce i polskiej na Litwie. Spotkanie odbywało się na kilka dni przed kolejną turą rozmów w sprawie deklaracji polsko-litewskiej. Posłowie poparli stanowisko rządu polskiego, aby Polakom na Litwie stworzono odpowiednie warunki ochrony i rozwoju tożsamości narodowej, podobnie jak stwarza się je mniejszościom narodowym w Polsce. Postulowano, aby w dziedzinie ochrony mniejszości narodowych punktem odniesienia były „normy, standardy i praktyka międzynarodowa, a w szczególności dokumenty kopenhaskie KBWE i genewskiej konferencji, jak też odpowiednie dokumenty Rady Europy i ONZ, a państwa winny prowadzić politykę zgodną z ich ustawodawstwem wewnętrznym”⁷.

Z powodu uwarunkowań politycznych, narodowościowych i historycznych kontakty Polaków z różnymi sąsiadami miały odmienny charakter i inne rezultaty. Dążąc do pojednania Polaków z ich sąsiadami, Komisja Mniejszości Narodowych i Etnicznych, wspólnie z Sejmową Komisją Łączności z Polakami za Granicą, utworzyła⁸, w wyniku prowadzonych dwustronnych rozmów, wspólne

⁶ Biuletyn KMNE X kadencja PRL, posiedzenie 26.10.1990 r.; B. Nitschke, *Niemcy, w: Stowarzyszenia mniejszości narodowych, etnicznych i postulowanych w Polsce po II wojnie światowej*, red. S. Dudra, B. Nitschke, Kraków 2013, s. 46.

⁷ Biuletyn KMNE, X kadencja PRL, Wspólne posiedzenie KMNE, Komisji Spraw Zagranicznych, Komisji Łączności z Polakami za Granicą 25.09.1991 r.

⁸ Szerzej w Biuletynie KMNE, X kadencja PRL wspólne z Komisją Łączności z Polakami za Granicą, posiedzenie 6.03.1991 r.

międzyparlamentarne grupy robocze: polsko-ukraińską i polsko-białoruską, planując tworzenie dalszych, przede wszystkim polsko-litewskiej. Dążono do rozwiązywania kwestii problematycznych we wzajemnych stosunkach i niezależnie od prac kontynuowanych w ramach unii międzyparlamentarnej, wyraźnie dążono do poszerzenia pól negocjacji w czasie wizyt delegacji zagranicznych parlamentów w Polsce. Do wizyty parlamentarzystów ukraińskich w Komisji doszło w styczniu i marcu 1991 roku, a parlamentarzystów białoruskich – w kwietniu i czerwcu 1991 roku.

W dniach między 18 a 21 czerwca 1991 roku, na zaproszenie Rady Najwyższej Ukraińskiej SRR, na Ukrainę pojechała wspólna delegacja Komisji Łączności z Polakami za Granicą i Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych Sejmu RP. Głównym celem wyjazdu była kontynuacja wszczętych w początkach marca 1991 roku w Warszawie rozmów na temat powołania stałej Komisji międzyparlamentarnej. W czasie wizyty wymieniono poglądy na temat ówczesnych stosunków polsko-ukraińskich. Delegacja miała też możliwość przeprowadzenia rozmów z przedstawicielami Rady Najwyższej, została przyjęta przez przewodniczącego Rady Najwyższej Leonida Krawczuka, zastępcę ministra spraw zagranicznych, kierownictwo Towarzystwa „Ukraina”, działaczy Zarządu Głównego Polskiego Stowarzyszenia Kulturalno-Oświatowego na Ukrainie oraz Konsula Generalnego RP w Kijowie. W przedstawionym po powrocie sprawozdaniu, członkowie KMNE podkreślali, że przeprowadzone rozmowy miały charakter konkretny, rzeczowy i przebiegały w dobrej atmosferze. Dotyczyły głównie sytuacji społeczno-politycznej na Ukrainie, perspektyw jej rozwoju, stosunków polsko-ukraińskich, sytuacji Polaków na Ukrainie i Ukraińców w Polsce⁹. W sprawozdaniu poseł Tomasz Knothe wskazał, że „1. Zwracało uwagę zdecydowanie i zgodność rozmówców ukraińskich, niezależnie od ich przynależności partyjno-politycznej, co do konieczności uzyskania przez Ukrainę niepodległości. Stanowisko pro-niepodległościowe było zazwyczaj podbudowane szeroką argumentacją, wskazującą w sposób racjonalny na szkodliwość dalszego pozostawania w ramach ZSRR. Jednocześnie podkreślano, że Ukraina będzie podążała do niepodległości drogą pokojową i ewolucyjną, że będzie zbliżała się do niepodległości etapami.

2. Okazywano wielkie nadzieje i zainteresowanie w rozwoju stosunków z Polską. Leonid Krawczuk podkreślił, że dopóki ich kraj nie uzyska samodzielności, nie

⁹ Archiwum Sejmu (dalej AS), KMNE, X kadencja PRL, Notatka na temat wizyty delegacji Sejmu RP w Ukraińskiej SSR w czerwcu 1991 r., k. 326.

zmieni istniejącego stanu prawno-finansowego, trudno mówić o szerszym rozwoju kontaktów gospodarczych.

3. Rozmówcy ukraińscy podzielali pogląd, że problematyka mniejszości polskiej na Ukrainie i wobec Ukraińców w Polsce oraz sprawy wyznaniowe posiadają kapitalne znaczenie dla przyszłości stosunków polsko-ukraińskich. Deklarowali chęć przełamania stereotypów i narosłych latami uprzedzeń. Należy podkreślić, że w tej sferze najbardziej palącą sprawą wydaje się wprowadzenie odpowiedniego obiegu informacji. Stan wiedzy rozmówców o sytuacji mniejszości ukraińskiej w Polsce był mizerny.

4. Jeśli chodzi o ludność polską na Ukrainie, najbardziej konfliktowym obszarem pozostaje Lwów. Tutaj nawet błahe zatargi urastają do rangi sporu czy poważnych incydentów¹⁰. Posłowie po powrocie byli przekonani, że w stosunkach międzyparlamentarnych winno dojść do uzgodnienia daty wizyty w Polsce przewodniczącego Rady Najwyższej Ukraińskiej SRR Leonida Krawczuka, który przejawiał wyraźne zainteresowanie przyjazdem do Polski.

Wymiar międzynarodowy wyjazdów zagranicznych posłów KMNE w tej kadencji został poszerzony o ich udział w konferencjach międzynarodowych: poseł Jerzy Wuttke uczestniczył w konferencji „Ksenofobia, rasizm, mniejszości narodowe” w Madrycie w grudniu 1990 roku. W konferencji Okrągły Stół Europejski „Mniejszości narodowe, narodowości i regiony w budowie nowej architektury Europy” zorganizowanej w Wiedniu w marcu 1991 roku, uczestniczyli posłowie: Jacek Ambroziak i Jerzy Wuttke. Na Konferencję KBWE na temat mniejszości narodowych w Genewie w lipcu 1991 roku pojechali posłowie: Hanna Suchocka i Jerzy Wuttke¹¹.

3. Międzyparlamentarna współpraca Komisji w latach 1991–2011

Rozpoczęta w 1989 roku przez posłów KMNE współpraca międzynarodowa stała się w kolejnych kadencjach zjawiskiem powszechnym. Współpraca między Sejmem a parlamentami poszczególnych krajów nawiązywana była na podstawie zbieżnych w treści uchwał podejmowanych przez zainteresowane izby. Od Sejmu I kadencji we współpracy międzyparlamentarnej czynnie uczestniczyli posłowie Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych.

¹⁰ Ibidem, k. 327–328.

¹¹ AS, KMNE, X kadencja PRL, Sprawozdanie KMNE z działalności w okresie X kadencji Sejmu RP (1989–1991), k. 490–492.

Już w I kadencji Sejmu szczególnie intensywną formą współpracy międzynarodowej stały się kontakty na szczeblu komisji parlamentarnych, których przedstawiciele aktywnie uczestniczyli w wymianie zagranicznych delegacji poselskich. Komisje mają wyspecjalizowany charakter, co powoduje, że również współpraca międzynarodowa, w której uczestniczą, przybiera bardzo skonkretyzowaną postać. W kwietniu 1993 roku Komisja Mniejszości Narodowych i Etnicznych Sejmu spotkała się z parlamentarzystami będącymi członkami utworzonej wcześniej Litewsko-Polskiej Grupy Parlamentarnej Rady Najwyższej Republiki Litwy, a z przedstawicielami Komisji ds. Praw Ludzkich w Radzie Najwyższej Republiki Litwy w dniu 6 stycznia 1993 roku. W spotkaniu z Prezydium KMNE oraz posłami Mirosławem Czechem i Bogdanem Borusewiczem w ramach wymiany doświadczeń w dniu 16 listopada 1993 roku wzięli udział przedstawiciele Komisji Praw Obywatelskich i Narodowości Izby Poselskiej Republiki Czeskiej. Grupy parlamentarne dążyły na nowo do poznania kultury, tradycji i realiów państw, z którymi Polska podejmowała współpracę. Jej celem było uzyskanie informacji o państwie, jego ludności, kulturze i obowiązujących rozwiązaniach prawnych, które mogły być wykorzystane na potrzeby prac legislacyjnych. Podstawową formą działalności sejmowych grup bilateralnych były spotkania z parlamentarzystami innego państwa. W ramach tej formy współpracy posłowie wypracowywali wspólne stanowiska w sprawach istotnych dla obu państw. Dążono do tego, aby współpraca z parlamentarzystami państw sąsiadujących z Polską była jak najbardziej całościowa. Przedstawiciele ambasady RFN odbywali spotkania z Jackiem Kuroniem i członkami Komisji w czerwcu 1994, styczniu 1995 roku omawiając przede wszystkim problemy mniejszości niemieckiej w Polsce. Rozwiązywaniem przez Polskę problemów tej mniejszości zainteresowanie wykazali także przedstawiciele Frakcji CSU Bundestagu Niemiec (spotkanie 12.07.1995 r.) oraz delegacja Parlamentarnego Sekretarza Stanu z RFN w lipcu roku następnego podczas spotkań z posłami i Prezydium KMNE.

Współpraca międzynarodowa odbywała się również na poziomie komisji sejmowych. W tym wypadku partnerem dla KMNE były komisje parlamentarne tematycznie odpowiadające polskiej komisji sejmowej. Na początku 1994 roku Delegacja Sejmu Republiki Litewskiej z jej przewodniczącym i posłami spotkała się z Prezydium KMNE w celu omówienia najważniejszych problemów mniejszości litewskiej w Polsce. Spotkania z przedstawicielami parlamentu Litwy odbyły się także w październiku 1994 roku oraz w marcu 1997 roku. Ważne spotkanie Prezydium KMNE odbyło w dniu 24 maja 1995 roku z Litewsko-Polską

Grupą Parlamentarną i dotyczyło realizacji postanowień Traktatu Polska-Litwa. W dalszych kadencjach oficjalne wizyty złożyli Komisji w styczniu 2001 i 2003 roku Przewodniczący Rady Narodowej Republiki Słowacji wraz z grupą 10 parlamentarzystów, przy udziale przedstawicieli stowarzyszeń słowackich w Polsce. Tematem spotkań było omówienie problematyki mniejszości narodowych i praw człowieka. Członkowie Komisji ds. Petycji Izby Poselskiej Parlamentu Republiki Czeskiej w lutym 2002 roku wymienili poglądy z posłami KMNE na temat przestrzegania praw człowieka i sytuacji mniejszości narodowych. W spotkaniu tym udział wzięli także posłowie będący członkami Prezydium Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka Sejmu RP. Wszystkie te spotkania sprzyjały wymianie doświadczeń i informacji dotyczących problematyki mniejszości narodowych i etnicznych, zwłaszcza w polityce wewnętrznej państw, ale przede wszystkim umożliwiły zaprezentowanie współczesnych doświadczeń i rozwiązań prawnych w zakresie ochrony praw mniejszości narodowych i etnicznych, wbrew niejednokrotnie powielanym nieprzyjaznym Polsce opiniom i stereotypom. Posłowie KMNE zaproponowali, aby w celu udroźnienia wymiany informacji oraz doświadczeń przynajmniej raz w roku odbywały się wspólne posiedzenia KMNE i komisji parlamentarnych zajmujących się problematyką mniejszości narodowych z państw bezpośrednio graniczących z Polską. Z inicjatywą wspólnego posiedzenia KMNE Sejmu RP z podobną merytorycznie Komisją Sejmu Litwy występowała przewodnicząca KMNE Genowefa Wiśniowska po spotkaniu z ambasadorem Litwy. Przyjęcie takowej zasady i jej realizacja nie naruszyłaby dotychczas słusznie praktykowanego i utrwalonego przez KMNE założenia „o nie stosowaniu kryterium wzajemności w sprawie problemów mniejszości narodowych w stosunkach dwustronnych państw, pomimo często występującego zjawiska braku ekwiwalencji”¹². Bez wątplenia mechanizm wspólnych posiedzeń, oprócz wymiany doświadczeń i informacji, mógłby uruchomić nową dynamikę niezbędną dla bardziej skutecznej realizacji w praktyce istniejących rozwiązań w prawodawstwie poszczególnych państw, także i tych wynikających z sygnowania przez nie konwencji międzynarodowych¹³.

Realizacja polityki etnicznej w Polsce w konfrontacji z realizowaną u polskich sąsiadów, potwierdzała tezę, że w wielu państwach pomimo prowadzonego dyskursu, pozostaje ona jedynie wewnętrzną domeną trudną do zakwestionowania, zwłaszcza z zewnątrz. Uchwalenie Ustawy o mniejszościach narodowych

¹² Archiwum Sejmu RP (dalej AS RP), KMNE, IV kadencja Sejmu, Sprawozdanie KMNE z działalności w IV kadencji Sejmu (2001–2005), k. 755.

¹³ Ibidem, k. 756.

i etnicznych oraz języku regionalnym przeniosło dyskusję międzynarodową z płaszczyzny deklaracji na płaszczyznę wykonalności¹⁴.

W V kadencji Sejmu, Komisja Spraw Etnicznych Ogólnochińskiego Zgromadzenia Przedstawicieli Ludowych zaprosiła delegację KMNE do Chińskiej Republiki Ludowej. Do wizyty doszło w dniach 17–25 czerwca 2007 roku, a uczestniczący w niej poseł Eugeniusz Czykwin zwrócił uwagę, że wizyta ta „pozwoiliła zgłębić problemy ochrony praw mniejszości w Chinach oraz zacieśnić współpracę między parlamentami”. Minister Pełnomocnej Ambasady Republiki Federalnej Niemiec, Jutty Farsch, w dniu 12 kwietnia 2007 roku zorganizowała spotkanie posłów KMNE z dr Bergner Christopher, wiceministrem spraw wewnętrznych Niemiec, pełnomocnikiem rządu federalnego ds. wysiedlonych i mniejszości narodowych oraz parlamentarnym sekretarzem stanu i deputowanymi do Bundestagu. W trakcie spotkania nastąpiła wymiana poglądów i informacji o sytuacji mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce i Niemczech. Ożywienie zainteresowania współpracą międzynarodową było wynikiem wejścia Polski do Unii Europejskiej i dało możliwość uzyskania większego wpływu na sprawę międzynarodowe.

W kolejnej, VI kadencji Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych, współpraca międzynarodowa nadal realizowana była głównie w formie kontaktów z delegacjami zagranicznymi. Na przełomie września i października 2008 roku doszło do rewizyty parlamentarzystów Komisji Spraw Etnicznych Ogólnochińskiego Zgromadzenia Przedstawicieli Ludowych, podczas której omawiano zagadnienia dotyczące mniejszości narodowych. W listopadzie 2008 roku KMNE gościła przedstawicieli organizacji pozarządowych z Federacji Rosyjskiej, którzy zapoznali się z działalnością KMNE, a zwłaszcza prawnymi sposobami rozwiązywania problemów etnicznych. Również w listopadzie 2008 roku przedstawiciele Komisji Praw Człowieka, Mniejszości i Spraw Religijnych Zgromadzenia Narodowego Republiki Węgierskiej spotkali się z posłami Komisji. Przedstawiciele KMNE wyjechali z rewizytą na Węgry, gdzie zapoznali się z rozwiązaniami dotyczącymi ochrony praw mniejszości narodowych i etnicznych.

Podczas wszystkich kadencji do porządku dziennego należały spotkania posłów komisji z osobami zajmującymi eksponowane stanowiska w innych państwach. Realizowano współpracę międzynarodową o mieszanym charakterze. Niejednokrotnie wizyty te zwiększały szanse na wypracowanie kompromisowe-

¹⁴ Szerzej: T. Browarek, E. Pogorzała, *Polityka etniczna Polski*, w: *Polityka etniczna współczesnych państw Europy Środkowo-Wschodniej*, red. H. Chałupczak, R. Zenderowski, W. Baluk (złożone do druku w posiadaniu autora).

go rozwiązywania w spornych sprawach. W I kadencji Sejmu KMNE odbyła następująca spotkania z delegacjami zagranicznymi: 4 lutego 1992 roku – z Ministrem Spraw Zagranicznych RFN Hansem Dietrichem Genscherem oraz towarzyszącymi mu osobami; 10 kwietnia 1992 roku – z przedstawicielami niemieckiego MSW; 7 lipca 1992 roku – z prezesem Instytutu Spraw Polskich w Australii profesorem J. Zubrzyckim, znanym ekspertem zagadnień dotyczących mniejszości etnicznych, kulturowych i narodowych. Z jego udziałem 8 lipca odbyło się posiedzenie KMNE poświęcone propozycjom zapisów do Konstytucji RP dotyczących mniejszości narodowych. 7 maja 1993 roku prezydium komisji spotkało się z przedstawicielką sekretariatu narodowościowego Ministerstwa Obrony Narodowej Francji – Patricją Brin, która interesowała się sytuacją mniejszości narodowych w Polsce oraz pracami KMNE. Delegacja rządu Republiki Białoruskiej w randze wiceministrów 15 grudnia 1993 roku spotkała się z przewodniczącym Jackiem Kuroniem w ramach obustronnych spotkań. Regularne spotkania i wymiana poglądów posłów KMNE z delegacjami Urzędu Mniejszości Narodowościowych na Węgrzech były kontynuowane także podczas ich wizyt w Polsce w maju 1996 roku. O problemach mniejszości żydowskiej w Polsce rozmawiał Przewodniczący KMNE z ambasadorem Izraela w Polsce 14 października 1994 roku. Nowymi doświadczeniami posłów z Komisji były spotkania i wymiana poglądów na temat sytuacji mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce z delegacją Szwecji i Wielkiej Brytanii w styczniu i maju 1995 roku¹⁵.

W III kadencji członkowie Komisji spotkali się z delegacjami zagranicznymi organizacji międzynarodowych zainteresowanych problematyką praw człowieka, w tym mniejszości narodowych, z komisarzem Rady Państw Morza Bałtyckiego ds. Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka, z prawnikami ukraińskimi zajmującymi się prawami człowieka. Jednym z poważniejszych przedsięwzięć komisji było zorganizowanie w dniach 23–24 października 2000 roku w Warszawie – przy wsparciu Rady Europy i Kancelarii Sejmu – konferencji „Status prawny mniejszości narodowych w Polsce w świetle Konwencji ramowej Rady Europy o Ochronie Mniejszości Narodowych”. W konferencji uczestniczyło ponad 70 osób reprezentujących administrację rządową, Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, organizacje mniejszości narodowych oraz goście – eksperci Rady Europy i prelegenci z Rumunii, Niemiec i Finlandii. Podsumowaniem konferencji jest publikacja, która ukazała się w lipcu 2001 roku. Konferencję poprzedziły wyjazdy przedstawicieli komisji do Włoch (mniejszość niemiecka w Górnej Adydze) i Au-

¹⁵ AS RP, KMNE, II kadencja, Sprawozdanie KMNE z działalności w okresie II kadencji Sejmu RP (1993–1997), tab. 14, k. 61–63.

stria (mniejszość chorwacka i węgierska w Burgenlandzie, mniejszość słoweńska w Karyntii). Do końca tej kadencji posłowie Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych gościli zagraniczne delegacje parlamentarne oraz przedstawicieli wybranych instytucji i organizacji międzynarodowych. W całej kadencji Komisji odbywały się spotkania posłów z przedstawicielami różnych instytucji RFN, zainteresowanych problemami mniejszości niemieckiej w Polsce i ich rozwiązywaniem. Spotkania z Federacją Ziomkostw Śląska odbyły się w 1998 i 2000 roku, zaś z przedstawicielami Bundestagu w czerwcu 1999 roku. W sprawie mniejszości litewskiej w Polsce odbyły się spotkania komisji z Ombudsmeni Litwy w listopadzie 2000 roku oraz z delegacją parlamentarną Sejmu litewskiego w lutym 2001 roku. W ramach powołanej Polsko-Ukraińskiej Grupy Parlamentarnej odbyło się spotkanie parlamentarzystów Komisji w maju 1998 roku, w czasie którego rozpatrywano sytuację mniejszości narodowych w obu krajach. W ramach zapoznania się ze stanem przestrzegania praw mniejszości w Polsce posłowie KMNE gościli 9 września 1999 roku przedstawicieli Europejskiej Komisji Przeciwdziałania Rasizmowi i Nietolerancji Rady Europy (ECRI)¹⁶.

1 grudnia 2008 roku przedstawiciele Komitetu Doradczego Konwencji Ramowej o Ochronie Mniejszości Narodowych Rady Europy uczestniczyli w spotkaniu z posłami KMNE wspólnie dokonując oceny postanowień Konwencji ramowej o ochronie mniejszości przez Polskę. 23 września 2009 roku formalnie nawiązano współpracę między KMNE a Europejską Komisją Przeciwdziałania Rasizmowi i Nietolerancji Rady Europy. Na spotkaniu posłowie zaprezentowali ocenę realizacji zaleceń z Trzeciego Raportu sporządzonego przez Komisję w odniesieniu do Polski w 2004 roku, szczególnie w odniesieniu do mniejszości narodowych i etnicznych, społeczności Romów oraz antysemityzmu. W dniach 17–18 lutego 2010 roku członkowie KMNE spotkali się z przedstawicielami Federacji Unii Europejskich Grup Etnicznych (FUEN). Podczas wizyty omówiono zasady funkcjonowania i działalność, tej skupiającej 86 stowarzyszeń członkowskich z 32 krajów europejskich, organizacji. W kwietniu 2011 roku odbyło się spotkanie członków KMNE z Pełnomocnikiem Rządu Republiki Federalnej Niemiec ds. Wysiedleńców i Mniejszości Narodowych. Na posiedzeniu Komisji podsumowującym VI kadencję zgodzono się, że powyższy obszar działalności komisji powinien w przyszłości ulec intensyfikacji. Stwarza to możliwość prezentacji na szerszym polu polskich doświadczeń i rozwiązań prawnych w zakresie ochrony praw człowieka, w tym mniejszości narodowych i etnicznych. Jednocześnie kon-

¹⁶ AS RP, KMNE, III kadencja, Sprawozdanie KMNE z działalności w III kadencji Sejmu (1997–2001), tab. 15, 16, k. 759–761.

takty zagraniczne pozwalały polskim parlamentarzystom zapoznać się z rozwiązaniami w innych krajach¹⁷.

We wszystkich kadencjach przedstawiciele komisji kontaktowali się z przedstawicielami korpusu dyplomatycznego, w czasie których istniała możliwość zarówno wymiany informacji, jak i zaprezentowania polskich doświadczeń i dorobku nie tylko w zakresie uregulowań prawnych, ale także całokształtu polityki etnicznej państwa polskiego. W latach 1991–2011 prezydium i członkowie komisji w Warszawie odbyli spotkania z ambasadorami i konsulami: Albanii, Białorusi, Chin, Czech, Izraela, Kazachstanu, Litwy, Niemiec, Rosji, Rumunii, Słowacji, Szwecji, Węgier oraz Wielkiej Brytanii.

Widać zdecydowaną koncentrację Komisji na współpracy z państwami w Europie, zaś kontakty z państwami pozaeuropejskimi były stanowczo mniej liczne.

4. Wyjazdy zagraniczne posłów Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych

Współcześnie obserwujemy intensywny rozwój współpracy międzyparlamentarnej państw sąsiadujących ze sobą. Obejmuje ona współpracę na poziomie izb parlamentarnych, organów tychże izb, ale też indywidualnym. Wyjazdy zagraniczne posłów KMNE miały charakter wizyt indywidualnych bądź delegacji, prowadzone były przez posłów reprezentujących wszystkie partie polityczne, jak i przedstawiciele mniejszości narodowych. W trakcie spotkań i wystąpień na arenie międzynarodowej posłowie byli delegatami KMNE, a nie działaczami politycznymi związanymi z określoną orientacją polityczną. Współpraca międzynarodowa sprzyjała nawiązywaniu kontaktów międzyludzkich, które okazały się istotne w pracy parlamentarnej, a także były okazją do zaistnienia na arenie międzynarodowej. Przedstawiciele komisji przyjęli zaproszenie (10–15.05.1992 r.) Związku Mniejszości Niemieckiej w Danii i Związku Mniejszości Duńskiej w RFN. W wyjeździe uczestniczyli: Józef Gutowski, Henryk Kroll, Jan Piątkowski, Waldemar Polczyński, Danuta Wierzbicka i Stanisław Zajac.

Formą popularyzacji wiedzy o mniejszościach były seminaria, sympozja, konferencje. Poznanie różnorodnych uwarunkowań mniejszości narodowych i etnicznych było możliwe przede wszystkim dzięki wyjazdom zagranicznym przedstawicieli komisji. Często miały one charakter otwarty, a uczestniczyli w nich zaproszeni parlamentarzyści. W dniach 7–11 grudnia 1997 roku Tyrol-

¹⁷ KMNE, Sprawozdanie KMNE z działalności w VI kadencji Sejmu 2007–2011.

ski Instytut Mniejszości Narodowych zaprosił Jana Byrę, Henryka Krolla i Jana Syczewskiego do uczestnictwa w Konferencji „Prawa mniejszości narodowych”. Przewodniczący Komisji Wojciech Hauser, na zaproszenie Rady Europy, przebywał w dniach 29 maja – 3 czerwca 1999 roku w Austrii, gdzie zapoznał się z rozwiązaniami prawnymi dotyczącymi mniejszości narodowych w tym kraju. Rozmowy przewodniczących komisji parlamentarnych miały często charakter ustnych deklaracji o niewiążącym charakterze.

W III kadencji KMNE z inicjatywy Rady Europy w maju 2000 roku w Rumunii odbyło się seminarium „Ochrona i udział mniejszości narodowych jako warunek udanej integracji europejskiej”, w którym uczestniczyli posłowie KMNE Władysław Bułka i Henryk Kroll. W 2001 roku poseł Jerzy Szteliga reprezentował komisję na konferencji „Polskie i unijne rozwiązania prawne w zakresie funkcjonowania środków masowego przekazu”. W pierwszych dniach września 2001 roku na zaproszenie Komisji Stałej Konferencji Parlamentarnej Morza Bałtyckiego poseł Henryk Kroll uczestniczył w konferencji „Mniejszości narodowe a prawa człowieka”¹⁸.

W kolejnej kadencji przewodnicząca KMNE Genowefa Wiśniowska złożyła wizytę na Litwie w dniach 13–14 stycznia 2005 roku w ramach wspólnego posiedzenia Sejmu Polski i Litwy, oraz na Ukrainie we wrześniu 2004 roku, w tym w Kołomyi z okazji uroczystego ponownego otwarcia polskiego katolickiego cmentarza. Poseł Janusz Lisak w maju 2005 roku uczestniczył w konferencji dotyczącej równego statusu obywateli z grup mniejszości narodowych wobec prawa w Genewie, a poseł Jerzy Szteliga w pierwszych dniach czerwca 2005 roku w Hiszpanii w międzynarodowej konferencji ZP OBWE na temat tolerancji oraz zwalczania rasizmu, ksenofobii i dyskryminacji. W sprawozdaniu na koniec tej kadencji przewodnicząca KMNE mocno podkreśliła, że „powyższy obszar działalności Komisji, pomimo że prowadzony w niewielkich rozmiarach, odgrywał bardzo istotną rolę przede wszystkim jako forma dyskursu prowadzonego z udziałem przedstawicieli międzynarodowych organizacji, komisji UE, korpusu dyplomatycznego”. Konkludując, posłowie za celowe uznali dalsze „wzbogacanie form tego obszaru działalności Komisji” w przyszłej kadencji Sejmu¹⁹.

Realizacją tego postulatu były wyjazdy i spotkania międzynarodowe posłów Komisji w VI kadencji: do RFN (8.04.2009 r.) na spotkanie poświęcone

¹⁸ AS RP, KMNE, III kadencja, Sprawozdanie KMNE z działalności w III kadencji Sejmu (1997–2001), k. 759–761.

¹⁹ AS RP, KMNE, IV kadencja, Sprawozdanie KMNE z działalności w IV kadencji Sejmu (2001–2005), k. 755–756.

funkcjonowaniu mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce i Niemczech, oraz w dniach 21–22 lipca 2011 roku na uroczystość wręczenia „Złotego Mostu Dialogu 2010” kanclerzowi Helmutowi Kohlowi; do Republiki Węgierskiej na zaproszenie Komisji Praw Człowieka, Mniejszości, Spraw Obywatelskich i Religijnych Zgromadzenia Narodowego Republiki Węgierskiej. Wielokrotnie członkowie KMNE uczestniczyli w wyjazdach na Ukrainę: na uroczyste otwarcie konsulatu Rzeczypospolitej Polskiej w Żytomierzu (28–30.09.2009 r.); na spotkania z mniejszością niemiecką i polską we Lwowie 17–18.02.2011 roku; na pogrzeb Biskupa Diecezji Stryjskiej Juliana Gbura 26–27.03.2011 roku; posłowie uczestniczyli w konferencji „Rezultaty multikulturalizmu we współczesnej Europie a problemy duchowej identyfikacji narodów” w dniach 14–17.02.2011 roku, która odbywała się w Republice Chorwacji.

W latach 1991–2011 współpraca międzynarodowa odbywała się w ramach instytucjonalizowanych cyklicznych spotkań, podczas których koordynowano współpracę i wyznaczano jej nowe kierunki rozwoju.

5. Spotkania komisji z przedstawicielami mniejszości narodowych innych państw

Dla mniejszości narodowych więź z rodakami za granicą zarówno w świadomościowo-emocjonalnym, jak i na poziomie rzeczywistych kontaktów jest bardzo ważnym czynnikiem. Stało się to szczególnie widoczne w latach 90. XX wieku. Odzyskanie zagranicznej ojczyzny dla wielu mniejszości było płaszczyzną ich tożsamości. W ramach współpracy międzynarodowej Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych odbywały spotkania z przedstawicielami mniejszości narodowych innych państw. Wymiana wiedzy i doświadczeń w wielu wypadkach była impulsem do podjęcia prac zmierzających do usprawnienia działalności komisji i wypracowania standardów wobec mniejszości w Polsce. Spotkania te były ważną formą promocji Polski. Tematyka spotkań nie ograniczała się tylko do zagadnień prawnych, z reguły omawiano aktualną politykę wobec mniejszości. 12 maja 1993 roku Prezydium Komisji spotkało się z przedstawicielem mniejszości węgierskiej w Rumunii panem Seczem, w towarzystwie radcy ds. kultury Ambasady Węgierskiej. Gość był zainteresowany sprawami dotyczącymi mniejszości narodowych w Polsce, a także nawiązaniem bliższych kontaktów z KMNE. Przewodniczący poinformował, że Komisja może nawiązywać kontakty, ale z analogiczną komisją parlamentarną, co zostało przyjęte do wiadomo-

ści. W maju 1993 roku w Warszawie odbyły się dwa spotkania z Białorusinami, członkami Rady Najwyższej Republiki Białorusi²⁰.

W dniu 15 lutego 1994 roku przewodniczący komisji Jacek Kuroń, prezydium komisji i posłowie Mirosław Czech i Bogdan Borusewicz spotkali się z przedstawicielami Rady Narodowościowej Ruchu Ukrainy i przedstawicielami mieszkających tam mniejszości narodowych w celu wymiany doświadczeń i informacji na temat problemów mniejszości i ich rozwiązywania zarówno w Polsce, jak i na Ukrainie. Spotkania poświęcone problemom mniejszości na Ukrainie i Ukraińców w Polsce odbyły się w czerwcu i grudniu 1996 roku.

W III kadencji KMNE rozmawiano o położeniu mniejszości ukraińskiej w Polsce z przedstawicielami Światowego Kongresu Ukraińców w marcu 2000 roku. O sposobach rozwiązywania problemów środowisk romskich przedstawiciele komisji rozmawiali z ambasadorem Wielkiej Brytanii w Polsce Johnem Macgregorem w maju 2000 roku. Prezydium Komisji MNE spotkało się w lipcu 2002 roku z przedstawicielem Ziomkostw Górnośląska. KMNE była w czasie spotkań istotnym czynnikiem opiniotwórczym, jej członkowie przekazywali informacje o polskiej polityce narodowościowej, jej sukcesach, zamierzeniach, ale i problemach.

Wypracowane przez członków komisji na początku lat 90. XX wieku formy kontaktów międzynarodowych w następnych kadencjach realizowane były poprzez:

1. Spotkania KMNE i jej przedstawicieli z reprezentantami odpowiadających im funkcjonalnie gremiów parlamentów zagranicznych. Łączyło się to z wyjazdami delegacji KMNE i przyjmowaniem delegacji zagranicznych.
2. Wyjazdy przedstawicieli KMNE za granicę na różnego rodzaju imprezy polityczne, gospodarcze, naukowe i kulturalne.
3. Konferencje międzynarodowe, w których udział brali posłowie KMNE. Udział w nich oznaczał możliwość nawiązania współpracy nie tylko z komisjami parlamentarnymi, ale i innymi instytucjami państwowymi i społecznymi.
4. Wyjazdy studyjne, w trakcie których posłowie mieli możliwość zapoznać się z doświadczeniami odwiedzanego państwa w realizacji polityki etnicznej.
5. Wizyty gości zagranicznych i spotkania w ramach kontaktów międzykomisyjnych. Wizyta w KMNE stanowiła uzupełnienie programu pobytu w Sejmie.

²⁰ AS RP, KMNE, I kadencja, Informacja o pracy KMNE w okresie I kadencji Sejmu RP 1991–1993, tab. 19, 20, s. 19–20.

6. Kontakty przewodniczącego komisji lub jej prezydium ze środowiskiem korpusu dyplomatycznego akredytowanego w Polsce.
7. Kontakty z przedstawicielami mniejszości narodowych innych państw.
8. Wyjazdy i spotkania przewodniczącego KMNE²¹.

Zakończenie

W pierwszych latach międzynarodowych kontaktów Komisji to właśnie relacje z sąsiadami na potrzeby bieżącej polityki wewnętrznej odgrywały zasadniczą rolę. Posłowie będący przedstawicielami grup mniejszościowych w komisji byli uczestnikami tych spotkań. Dla mniejszości narodowych wsparcie otrzymywane z zagranicznej ojczyzny stanowiło istotny czynnik podtrzymywania tożsamości narodowej pod względem psychologicznym i organizacyjnym. Kontakty międzynarodowe przedstawiciele mniejszości narodowych z zagraniczną ojczyzną odgrywały ważną rolę w kształtowaniu stosunków narodowościowych w państwie, a w zależności od ich intensywności mogły wzmacniać odrębność narodową, intensyfikować jej asymilację, być czynnikiem stabilizującym lub konfliktogennym. Sytuacja uległa zmianie wraz z wejściem Polski do Unii Europejskiej, kiedy to Polska stała się atrakcyjnym krajem dla wielu cudzoziemców. Najistotniejszą konsekwencją dla mniejszości było monitorowanie ich sytuacji przez instytucje europejskie, zwiększenie ich podmiotowości, zrozumienia władz dla ich postulatów oraz możliwość odwołania się do instytucji europejskich. Przystąpienie Polski do strefy Schengen sprawiło, że po raz pierwszy od kilkudziesięciu lat granice państwa przestały pełnić funkcję bariery, a kontakty dla wielu mniejszości stały się, przynajmniej pod względem administracyjnym i komunikacyjnym, najłatwiejsze w historii.

Po zakończeniu rozszerzenia obszaru Unii Europejskiej, komisja nastawiona była na uczestnictwo jej członków w konferencjach, seminariach i wyjazdach studyjnych. To właśnie imperatyw przeciwdziałania dyskryminacji i marginalizacji oraz wsparcia zachowania i rozwoju tożsamości etnicznej mniejszości niejednokrotnie określał podejmowane w zakresie kontaktów międzynarodowych decyzje. Ład etniczny w Polsce nie jest stanem danym raz na zawsze. Wymaga on odpowiednich działań, rozwiązywania drobnych problemów i łagodzenia animozji, które pozostawione samym sobie mogą przerodzić się w konflikty. W prak-

²¹ Na podstawie informacji i sprawozdań z prac KMNE w kolejnych kadencjach Sejmu w latach 1989–2011.

tyce parlamentarnej ukształtował się zwyczaj aktywnego uczestnictwa posłów KMNE w „etnicznych” kontaktach międzynarodowych. Ta aktywność międzynarodowa pozwala członkom komisji na nawiązanie kontaktów zagranicznych, co ma szczególne znaczenie w sytuacji, kiedy – należąc do opozycji – nie mogą czynnie uczestniczyć w realizacji polityki etnicznej rządu.

Streszczenie

Uwarunkowania polityczne i narodowościowe wpłynęły na wypracowanie przez Komisję Mniejszości Narodowych i Etnicznych Sejmu dwu- i wielostronnych kontaktów międzynarodowych. Najliczniejsze i najbardziej merytoryczne były spotkania w ramach współpracy międzyparlamentarnych grup roboczych i Unii Międzyparlamentarnej. Uzupełnieniem były liczne wyjazdy zagraniczne posłów, ich udział w międzynarodowych konferencjach, a także kontakty ze środowiskiem korpusu dyplomatycznego akredytowanego w Polsce oraz z przedstawicielami mniejszości narodowych innych państw.

Słowa kluczowe: komisje sejmowe, współpraca międzynarodowa, Komisja Mniejszości Narodowych i Etnicznych Sejmu, polityka etniczna

THE NATIONAL MINORITIES AND ETHNIC COMMITTEE OF SEJM'S INTERNATIONAL RELATIONS IN THE YEARS 1989–2011

Summary

The Ethnic and National Minorities Committee of the Sejm have developed bilateral and multilateral international contacts that were caused of specific conditions of nationality and politics. The meetings on the field of cooperation of interparliamentary working groups and Inter-Parliamentary Union were most frequent and substantive. There were also other examples of international contacts: members of parliament's foreign trips, their participation in international conferences as well as the relations with diplomats accredited in Poland and with representatives of other states' national minorities.

Key words: parliamentary committees, international cooperation, National and Ethnic Minorities Committee of the Sejm, ethnic policy